

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.IV.35.221/2019/3. szám

A tanács tagjai: Balogh Zsolt a tanács elnöke, Dr. Dobó Viola előadó bíró,
. Horváth Tamás bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Turi Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: Dr. Turi Lajos ügyvéd,

Az alperes: alperes neve Központ
(1139 Budapest, Váci út 73.)

Az alperes képviselője: Dr. Peczeli Ildikó (kamarai jogtanácsos)

A per tárgya: családtámogatási támogatási ügyben hozott határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.381/2018/3. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.381/2018/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperest előzetes letartóztatása helyezték, ezért a 2009. október 13-án született O. E. nevű kiskorú gyermeke 2015. június 3. napjától O. E-né (a továbbiakban: nagyszülő) gondozásába került.

A felperes a 2015. július 1-től 2016. március 31-ig terjedő időszakban a gyermek után felvett családi pótlék összegét a nagyszülő részére igazoltan átadta annak tudatában, hogy a családi pótlék összegére az jogosult, akinek a háztartásában nevelkedik a gyermek. A nagyszülő 2015. szeptember 15. napján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Záhonyi Járási Hivatalánál (a továbbiakban: gyámhivatal) kérelmet terjesztett elő a gyermek nála történő elhelyezése iránt. A gyámhivatal a 2016. március 17. napján kelt határozatával a gyermeket ideiglenes hatállyal a nagyszülőnél helyezte el.

- [2] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal 2016. május 26. napján kelt T-SZA-46771-6/2016 számú határozatával a felperest 2015. július 1. és 2016. március 31. közötti időszakra a gyermek után jogalap nélkül felvett 123.300.- Ft családi pótlék visszafizetésére kötelezte. A felperes kérelmet nyújtott be a visszakövetelt családtámogatási ellátás méltányosságból való elengedése iránt az alperes jogelődjéhez, mivel a gyermek után járó visszakövetelt családi pótlék teljes összegét a nagyszülő részére igazoltan átadta.
- [3] Az alperesi jogelőd a 2017. június 28-án kelt 63-1/39-2/2017. ügyiratszámú határozatával a felperes méltányossági kérelmét elutasította a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 43. § (6) bekezdésen foglaltak alapján azzal, hogy a felperes az ellátás összegét nem az arra jogosult személynek adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes keresetében az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és a visszakövetelt ellátás teljes összegének méltányosságból történő elengedését kérte. Arra hivatkozott, hogy az alperesi határozat sérti a Cst. alapelveit, és ellentétes a Cst. 41. §-ában foglaltakkal is, mivel a nagyszülő a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentésére, a gyermek javára használta fel a családi pótlék összegét, így arra jogosultnak tekintendő. Előadta továbbá, hogy nem volt tudomása arról, hogy a családi pótlék nagyszülőnek ily módon történő átadása jogszabályellenes, úgy vélte a nagyszülőt megilleti az ellátás összege, mivel ténylegesen ő neveli a gyermeket saját háztartásában.
- [5] Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte, fenntartva egyúttal az alperesi határozatban kifejtetteket.

Az elsőfokú ítélet

- [6] A felperes keresete folytán eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2018. július 6. napján kelt 7.K.33.549/2017/10. számú ítéletével az alperes határozatát megváltoztatta és elengedte a visszakövetelt 123.300 forint összegű családtámogatási ellátást.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletét azzal indokolta, hogy az alperes a Cst. 43. § (6) bekezdése szerinti „arra jogosult személy” fogalmát tévesen értelmezte. Az alperesi jogértelmezés ugyanis azt eredményezné, hogy a peresített időszakban senki nem lenne jogosult a gyermek után családi pótlék ellátást igénybe venni annak ellenére, hogy a gyermek tényszerűen és igazolhatóan a nagyszülő háztartásában élt. Ez a jogértelmezés egyebekben ellentétes lenne a Cst. alapvető rendelkezéseivel és azzal a törvényi indokoláshoz fűzött megállapítással, amely szerint a családi pótlék állami ellátásként a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentését célozza.

A jogerős ítélet

- [8] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítást kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Cst. 43. § (6) bekezdését, a perbeli ügyben biztosított méltányossági jogkör biztosítása ugyanis nem korlátlan. A perbeli ügyben nem teljesült az a feltétel, hogy a visszafizetésre kötelezett személy az ellátás összegét az arra jogosult személynek adja át. A Cst. 7-8. §-ai pontosan meghatározzák a családi pótlékra jogosultak körét. Önmagában az a tény, hogy a nagyszülő a saját háztartásában neveli a gyermeket, nem elegendő a jogosultság megállapításához.
- [9] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 2019. január 17. napján kelt 2.Kf.650.381/2018/3. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Ítéletében utalt a Kúria - perbeli ügyben is irányadónak tekintett - Kfv.IV.35.625/2013/4. számú ítéletében foglalt jogértelmezésre, mely szerint a Cst. 43.§ (6) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a gyermek hátrányos megkülönböztetéstől mentes, az állami nevelési ellátáshoz való alanyi jogára tekintettel a gyermekről saját háztartásában ténylegesen gondoskodó rokon a nevelési ellátás szempontjából tényleges jogosultnak tekintendő. Kiemelte továbbá, hogy jelen ügyben a méltányosság valamennyi törvényi feltétele teljesült: az érintett időszakban a kiskorúról ténylegesen a nagyszülő gondoskodott, akinek részére a felperes okirattal igazolt módon az ellátást teljes egészében átadta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] Az alperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. Kérte, hogy a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 275. § (4) bekezdése alapján hozzon új határozatot, melyben el a felperes keresetét elutasítja és a támadott közigazgatási határozatot hatályában fenntartja.
- [11] Az alperes felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy a Cst. 43. § (6) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy mely feltételek fennállta esetén engedhető el méltányosságból a tartozás. A felperes az állami ellátást olyan személynek adta át, aki a Cst. 6-8. §-ai alapján arra nem volt jogosult. Mivel a felperes esetében a méltányosság gyakorlásának együttes feltételei nem teljesültek, ezért a kérelmet el kellett utasítania.
- [12] A hivatkozott kúriai döntéssel kapcsolatban előadta, hogy az ellátásra jogosultak körének a Kúria általi tág értelmezése nem alkalmazható általánosságban a méltányossági jogkör gyakorlása során, hiszen a jogszabály konkrét feltételként határozza meg az átvevő személy jogosulti körbe tartozását, a vonatkozó normaszöveget pedig az alperes köteles betartani és döntéseit annak alapján meghozni.
- [13] Az alperes álláspontja szerint téves és jogellenes az elsőfokú bíróságnak az ítélete, amellyel a közigazgatási határozat megváltoztatásával maga mentesítette a felperest a visszafizetési kötelezettség alól. Az alperesi álláspont szerint a méltányossági jogkört az alperes gyakorolhatja, a „kérelem ügyfélre nézve kedvezőbb elbírálása ugyanakkor a bíróságtól sem kényszeríthető ki.” (Felülvizsgálati kérelem 3. oldal, hatodik bekezdés).
- [14] A felperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [16] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az ügyben eljáró bíróságok jogszerűen értelmezték-e az alperes által gyakorolt méltányossági jogkör Cst. 43. § (6) bekezdése szerinti feltételrendszerét.

- [17] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy az azonos tényállás mellett született korábbi Kfv. IV.35.625/2013/4. számú ítéletét a jelen ügyben irányadónak tekinti, attól nem kíván eltérni, az abban foglaltak nem ismétli meg, mindössze kiemeli az alábbiakat.
- [18] 1. A Cst. akkor hatályos 43. § (6) bekezdése szerint „[a] jogalap nélkül kifizetett és jogerős határozat alapján visszakövetelt családtámogatási ellátás összegét a magánszemély kérelmére a központi családtámogatási szerv vezetője méltányosságból elengedheti, ha a visszafizetésre kötelezett személy az ellátás teljes összegét az arra jogosult személynek átadta, a felvett ellátás összege nem haladja meg a jogosultat megillető összeget és a jogosult nem részesült egyidejűleg az ellátásban.”
- [19] A perbeli esetben a méltányosság valamennyi törvényi feltétele tényszerűen teljesült: a felperes állította, hogy az ellátás címzettjéről, azaz a gyermekről 2015. július 1. és 2016. március 31. között nem maga, hanem a gyermek egyenesági rokona, a nagyszülője gondoskodott. Nem volt vitatott a felek részéről, hogy a felperes a részére folyósított családi pótlékot teljes egészében átadta a nagyszülő részére, amelynek összegszerűsége nem haladta meg a tényleges jogosultat megillető, azaz a gyermek ellátására jogszabályban megállapított 13.700 forint összeget. Végül nem volt vitatott az a tény sem, hogy a tényleges jogosult jogszerű jogosulttá vált 2016. március 17-étől, amikor a gyámhivatal a nagyszülőt rendelte ki a gyermek gyámjául.
- [20] A méltányosság a mérlegelésen alapuló közigazgatási aktusok azon esete, amikor a közigazgatási szerv az egyébként alkalmazandó és az ügyfél számára negatív eredménnyel járó jogszabályok alkalmazása helyett az ügyfél javára pozitív megkülönböztetést érvényesít. Ez azt is jelenti, hogy méltányossági jogkör gyakorlása esetén lehetősége van a jogalkalmazónak a normaszöveggel ellentétes (contra legem) döntést hozni, ha ez a norma elveivel, céljával és a jogalkotói szándékkal nem ellentétes. A Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja rögzíti ugyan a nevelési ellátásra - a családi pótlék egyik formájára - jogosultak körét, megállapítható, hogy ezen ellátás alapja és eredője a gyermek, a gyermek tényleges ellátása, nevelése. Hátrányos megkülönböztetésre vezetne az, ha a Cst. 34. § (1) bekezdésén alapuló igénylés után, a tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül, a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja alapján jogosult, illetve adott esetben valamely hatóság késlekedése folytán a gyermek nem jutna hozzá a minden gyermeket alanyi jogon megillető állami ellátáshoz. Tekintettel tehát a Cst. céljára, és figyelemmel a gyermek hátrányos megkülönböztetéstől mentes, az állami nevelési ellátáshoz való alanyi jogára a Kúria megállapította, hogy a gyermekről saját háztartásában ténylegesen gondoskodó rokon a nevelési ellátás szempontjából „tényleges jogosultnak” tekintendő. (Kfv.IV.35.625/2013/4.)
- [21] 2. A Cst. kizáró rendelkezése hiányában és figyelemmel a Pp. 339. § (2) bekezdés n) pontjában foglaltakra is, a méltányossági jogkörben hozott hatósági határozat a bíróság által felülvizsgálható és megváltoztatható. A bíróság a reformatórius jogkörének gyakorlásakor lényegében a hatóság döntési jogkörét gyakorolja. (Kfv.IV.35.625/2013/4.)
- [22] Megjegyzi a Kúria, hogy a régi szabályozás a közigazgatási perrendtartásról 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) hatályba lépésével változott. A Kp. 90. § (3) bekezdés b) pontja alapján nincs helye megváltoztatásnak méltányossági jogkörben hozott közigazgatási cselekmény esetén. Az Alkotmánybíróság iránymutatása szerint a „méltányosság sajátos jellege indokolja, hogy ilyen ügyekben a Kp. kizárja a megváltoztatás lehetőségét, azonban ez nem vonja feltétlenül maga után az érdemi vizsgálat lehetőségének kizárását is.” (14/2018. (IX. 27.) AB határozat) Figyelemmel arra, hogy jelen ügy még a Kp. hatályba lépése (2018. január 1.) előtt indult, ezért az első és másodfokú

bíróságnak a Kp. 157. § (1) bekezdésére figyelemmel a régi Pp. szabályai alapján kellett az eljárásukat lefolytatni, melynek 339. § (2) bekezdés n) pontja megengedi a jogszabálysértő családtámogatás tárgyában hozott határozat megváltoztatását.

- [23] 3. A Kúria utal arra, hogy téves az az alperesi megállapítás, mely szerint „a családtámogatási ellátás nem alanyi jogon jár, a kérelemhez kötött eljárásban a jogszabály konkrétan meghatározza a jogosulti kört és a jogosultsági feltételeket.” (Felülvizsgálati kérelem 3. oldal, második bekezdés). A családtámogatás (jelen esetben családi pótlék) minden gyermeket alanyi jogon megillető állami ellátás, melyre Cst. 7. § (1) bekezdése a) pontjában meghatározott feltételeknek megfelelő személy jogosult. Az alanyi jogúság tehát a gyermekhez kapcsolódik, aki kiskorúsága okán értelemszerűen nem lehet a címzettje (jogosultja) a támogatásnak (a támogatás kifizetésének).
- [24] 4. Megjegyzi továbbá a Kúria, hogy a gyermeket gondozó nagyszülő ugyan késedelmesen, az ok felmerülésétől számított 3 hónapon belül, de bejelentette a gyámhivatalnál, hogy a gyermeket ténylegesen ő gondozza és kérte egyúttal a gyermek nála történő elhelyezését. A gyámhivatal a kérelemnek helyt adó döntését azonban csak 6 hónap elteltével hozta meg. Az alperes 9 hónap vonatkozásában rendelkezett a családi pótlék visszafizetéséről, mely időszakból 6 hónap a gyámhivatal késedelmes döntésének terminusa, azaz a felperestől független, melyet az alperes az ügy egyedi körülményei mérlegelésekor teljes mértékben figyelmen kívül hagyott.
- [25] A kifejtettek értelmében a Kúria megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék a Cst. 43. § (6) bekezdésének megfelelő értelmezésével, jogszerűen hozta meg ítéletét, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [26] *A Cst. 43. § (6) bekezdése szerinti méltányossági jogkör gyakorlása során a gyermekről saját háztartásában ténylegesen gondoskodó rokon ellátásra jogosultnak tekinthető arra az időszakra is, amíg nem válik a Cst. 7. § (1) bekezdése szerinti jogszerű jogosulttá.*

Záró rész

- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [28] A felperesnél a felülvizsgálati eljárásban költség nem merült fel, ezért a költségviselésről rendelkezést a Kúria mellőzte.
- [29] Az eljárás Cst. 40. §-a szerinti tárgyi illetékmentességére figyelemmel a felülvizsgálati eljárás illetékéről határozni nem kellett.
- [30] Az ítélet ellen a felülvizsgálat lehetőségét a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

, 2019. június 18.

Dr. Balogh Zsolt s. k. a tanács elnöke, Dr. Dobó Viola s. k. előadó bíró, Dr. Horváth Tamás s. k. bíró

